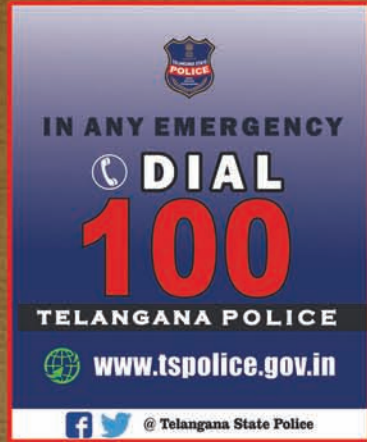

సాంఘిక శాస్త్రం 9వ తరగతి

రాష్ట్ర విద్యా పరిశోధన శిక్షణా సంస్థ,
తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

తెలంగాణ ప్రభుత్వం
మహిళాభివృద్ధి మరియు శిశుసంక్షేమ శాఖ - చైల్డ్ లైన్ ఫౌండేషన్

బడిలోగానీ, బడి బయటగానీ
వేధింపులకు గురవుతున్నా

అవదలో, కష్టాలలో ఉన్న
పిల్లలను రక్షించడానికి

పిల్లలతో పనిచేయిస్తున్నా, వారిని
బడికి పంపకుండా వేరే
కార్యక్రమాలకు ఉపయోగిస్తున్నా

కుటుంబ సభ్యులు గానీ,
బంధువులు గానీ బయటికరంగా,
అసభ్యంగా ప్రవర్తిస్తున్నా

CHILD LINE 1098
NIGHT & DAY
24 HOUR NATIONAL HELPLINE

1098 (పది-తొమ్మిది-ఎనిమిది) ఉచిత టెలిఫోన్ సేవా సౌకర్యానికి ఫోన్ చేయండి

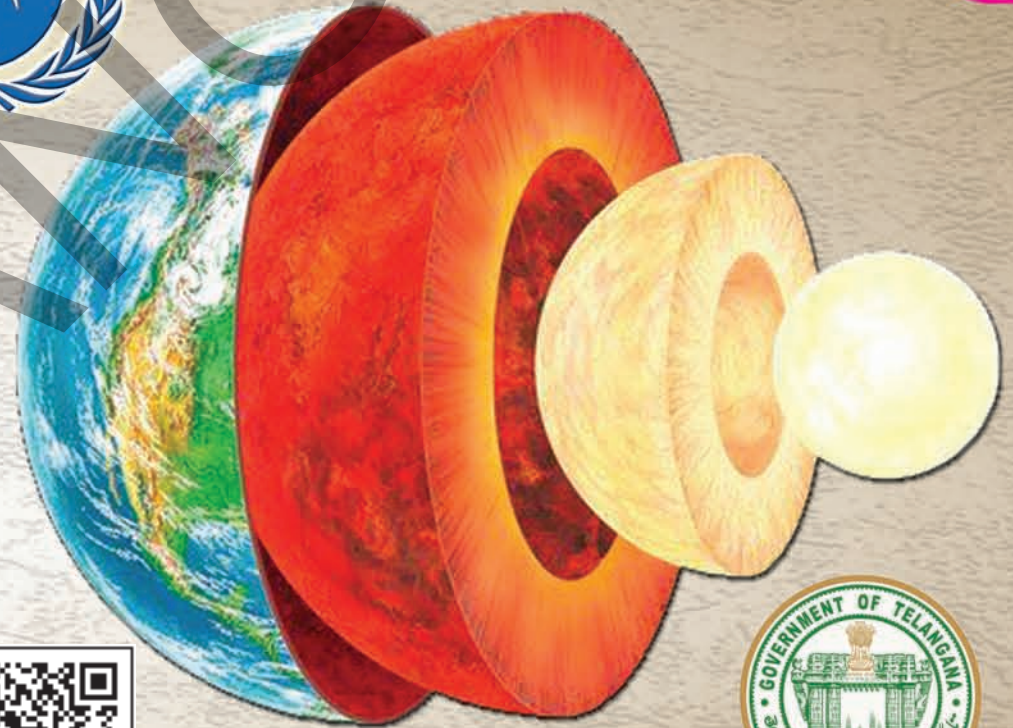

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

సాంఘిక శాస్త్రం

9వ తరగతి

Free

తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రచురణ, హైదరాబాదు

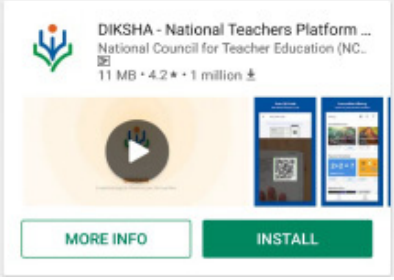
తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

సాంఘిక శాస్త్రం 9వ తరగతి

క్యూఆర్ (QR) కోడ్లను ఎలా వాడాలి తెలుసుకుందాం!

ప్రస్తుత పాఠ్య పుస్తకంలో ఈ విధంగా ఉండే క్యూఆర్ కోడ్లను పొందుపరచబడినవి.

ఈ క్యూఆర్ కోడ్లను ఉపయోగించి ఆసక్తికరమైన పాఠాలను, వీడియోలను, డాక్యుమెంట్స్ మొదలగు వాటిని మీవద్దగల మొబైల్, ట్యాబ్లెట్ లేదా కంప్యూటర్ ద్వారా వీక్షించండి.

దశ	వివరణ
ఎ)	క్యూఆర్ కోడ్లో లింక్ చేయబడిన విషయాలను ఆన్డ్రాయిడ్ మొబైల్ లేదా ట్యాబ్లెట్లో వీక్షించుటకు :
1	మీ యొక్క మొబైల్ / ట్యాబ్లెట్లోని Play Store పైన క్లిక్ చేయండి.
2	సెర్చ్బార్లో DIKSHA ను టైప్ చేయండి.
3	 తెరపైన ఇలా కనిపిస్తుంది.
4	INSTALL పైన క్లిక్ చేయండి.
5	విజయవంతంగా INSTALL చేసిన తరువాత యాప్ను తెరవడానికి OPEN పైన క్లిక్ చేయండి.
6	'తెలుగు'ను ఎంపికచేసుకొని క్లిక్ చేయండి.
7	'కొనసాగించడానికి' క్లిక్ చేయండి.
8	విద్యార్థి/ ఉపాధ్యాయులు రెండింటిలో మీకు చెందిన దానిని ఎంపిక చేసుకోండి.
9	కుడివైపున ఉన్న క్యూఆర్ కోడ్ చిహ్నం స్కాన్ చేయండి. తరువాత మీ పాఠ్యపుస్తకములో ముద్రించబడిన క్యూఆర్ కోడ్ ను స్కాన్ చేయండి. (లేదా) సెర్చ్ బార్ నందు Q క్యూఆర్ కోడ్ క్రింద ముద్రించబడిన కోడ్ను టైపు చేయండి.
10	క్యూఆర్ కోడ్లో జతచేయబడిన విషయాలు కనిపిస్తాయి.
11	కావలసిన విషయాలను వీక్షించుటకు లింక్పై క్లిక్ చేయండి.
బి)	క్యూఆర్ కోడ్లో లింక్ చేయబడిన విషయాలను కంప్యూటర్ నుండి వీక్షించుటకు -
1	బ్రౌజర్ Q నందు https://diksha.gov.in/teelangana అను లింక్ను టిపెన్ చేయండి.
2	Explore Content పైన క్లిక్ చేయండి.
3	పాఠ్యపుస్తకము నందు ముద్రించబడిన క్యూఆర్ కోడ్ క్రింద ఉన్న కోడ్ను టైపు చేయండి.
4	ఈ కోడ్కు జతచేయబడిన విషయాలు కనిపిస్తాయి.
5	కావలసిన విషయాలను వీక్షించుటకు లింక్పై క్లిక్ చేయండి.

మన జాతీయ జెండా

భారత జాతీయ జెండా ఈ దేశానికి, దేశ ప్రజలకు ప్రతీక. మనది మూడు రంగుల జెండా. ఒకే వెడల్పు ఉన్న మూడు బీర్లు చతురస్రాలతో ఈ జెండా రూపొందింది. బైనున్న భాగంలో కాషాయ రంగు, కింద దాంట్లో ఆకుపచ్చ రంగు ఉంటుంది. మధ్య భాగం తెల్లగా ఉండి దాని మధ్యలో అశోక చక్రం ఉంటుంది. 24 ఆకులతో ఈ అశోక చక్రం నీలరంగులో ఉంటుంది. అశోక చక్రం జెండాకు ఇరువైపులా తెలుపు భాగం మధ్యలో కనపడుతుంది. జెండా మొత్తం బీర్లు చతురస్రకారంలో ఉంటుంది, బీని పొడవు, వెడల్పు (ఎత్తు) 3:2 నిష్పత్తిలో ఉంటాయి.

జాతీయ జెండాను ఆహ్వానించిన రాజ్యాంగ సభలో డా॥ ఎస్. రాధాకృష్ణన్ దాని గురించి ఇలా వివరించాడు: "కాషాయ రంగు త్యాగాన్ని, నిరపేక్షతను సూచిస్తుంది. మధ్యలో ఉన్న తెలుపు శాంతి, మన ప్రవర్తనకు మార్గదర్శక సత్యపథంగా ఉంటుంది. హరితం నేలతోటి, ఇతర జీవకోటి సమస్తం ఆధారపడిన మొక్కలతోగల మన సంబంధాన్ని సూచిస్తుంది. అశోక చక్రం ధర్మానికి చిహ్నం. ఈ జెండా కింద పనిచేసే వాళ్లను సత్యం, ధర్మం, రుజువర్తన వంటి సూత్రాలు నడపాలి. చక్రం కదలికను కూడా సూచిస్తుంది. కదలికలో జీవం ఉంది. భారతదేశం ముందుకు కదలాలి."

సరిగా చేసినంతవరకు సాధారణ ప్రజలు, ప్రైవేటు సంస్థలు, విద్యాసంస్థలు వంటివి జాతీయ జెండాను ప్రదర్శించవచ్చు. భారతదేశ నియమావళిలో పొందుపరిచిన విధంగా జెండా గౌరవం, హోదాలకు భంగం కలిగించకుండా అన్ని పండుగలు, ఉత్సవాలు, ఇతర సందర్భాలలో పైతం దేశంలో ఎవరైనా భారతీయ జెండాను ఎగురవేయవచ్చు, ప్రదర్శించవచ్చు.

జాతీయ జెండాని ఏదైనా ప్రజా భవనం మీద ఎగురవేసే సంప్రదాయం ఉన్నప్పుడు దానిని ఆవివారం, సెలవు రోజులతో సహా అన్ని రోజులలో, నియమావళిలో పేర్కొన్న కొన్ని మినహాయింపులను తప్పించి, భవనం మీద ఎగురవేయవచ్చు. వాతావరణ పరిస్థితులతో సంబంధం లేకుండా సూర్యోదయం నుంచి సూర్యాస్తమయం వరకు ఎగురవేయవచ్చు. ఇటువంటి భవనాల మీద కొన్ని ప్రత్యేక సందర్భాలలో మాత్రమే జెండాను రాత్రివేళల్లో కూడా ఎగురవేయవచ్చు.

ప్రభుత్వ/ సైనిక/ కేంద్ర పాఠశాలలలో దళాల అంత్యక్రియలలో తప్పించి జెండాని ఏ రూపంగానైనా ఆచార్యుల వస్త్రంగా ఉపయోగించకూడదు. ఇటువంటి సందర్భాలలో కూడా జెండాని సమాధిలోకి దించకూడదు లేదా చితిమీద కాల్చకూడదు. ఒక వాహనం, పడవ, రైలు పైన్, పక్షి, ముందు, వెనకాల జెండాని కట్టకూడదు. అది మురికి అయ్యి లేదా పాడయ్యే విధంగా ఉపయోగించకూడదు, భద్రపరచకూడదు. జెండా మురికి అయినా, పాడైపోయినా దానిని పక్షి పడెయ్యకూడదు, నిర్లక్ష్యంగా పారవేయకూడదు, ఎవరూ చూడకుండా పూర్తిగా కాల్చటం ద్వారా దానిని నిర్మూలించాలి. జెండాను భవనాన్ని కప్పటానికి ఉపయోగించకూడదు. దానిని ఏకరూప దుస్తులుగానూ, దుస్తులుగానూ ఉపయోగించవచ్చు కానీ దానిని లోదుస్తులకు, నడుముకిందగా ఉండే దుస్తులకు ఉపయోగించకూడదు. గలీబులు, రుమాళ్లవంటి వాటిమీద జెండాను ముద్రించకూడదు, ఎంబ్రాయిడరీ చేయకూడదు. జెండాపై ఎటువంటి అక్షరాలు ముద్రించకూడదు. ఏ రకమైన ప్రకటనలోనూ జెండాను ఉపయోగించకూడదు. జాతీయ జెండాను అగౌరవపరచటం, లేదా అవమానపరచటం శిక్షార్హమైన నేరం.

ఒకే జెండా కర్రపై మరొక జెండాతో కలిపి జాతీయ జెండాను ఎగురవేయకూడదు. వేరు వేరు జెండాలకు వేరు వేరు జెండా కర్రలు ఉండాలి. జెండా కర్రకు తెలుపు రంగు మాత్రమే వేరూరి. విదేశీ అధికారులు ఎవరైనా ప్రభుత్వం ఇచ్చిన వాహనంలో ప్రయాణిస్తున్నప్పుడు వాహనం కుడివైపున జాతీయ జెండా, ఎడమవైపున ఆ దేశపు జెండా ఉండాలి. రాష్ట్రపతి, ఉపరాష్ట్రపతి, ప్రధానమంత్రి చనిపోయినప్పుడు దేశమంతటా జెండాని సగానికి దించాలి. మన మూడురంగుల జెండా సగిరవంగా ఎగురవేయకూడదు గడిచిన అయిదు దశాబ్దాలలో సైనిక దళాలతో సహా ఎంతో మంది తమ ప్రాణాలను అర్పించారు. మనం జాతీయ జెండాకు వందనం చేసి, గౌరవించాలి.

జాతీయ జెండాను అగౌరవపరచటం, లేదా అవమానపరచటం శిక్షార్హమైన నేరం. ఒకే జెండా కర్రపై మరొక జెండాతో కలిపి జాతీయ జెండాను ఎగురవేయకూడదు. వేరు వేరు జెండాలకు వేరు వేరు జెండా కర్రలు ఉండాలి. జెండా కర్రకు తెలుపు రంగు మాత్రమే వేరూరి. విదేశీ అధికారులు ఎవరైనా ప్రభుత్వం ఇచ్చిన వాహనంలో ప్రయాణిస్తున్నప్పుడు వాహనం కుడివైపున జాతీయ జెండా, ఎడమవైపున ఆ దేశపు జెండా ఉండాలి.

రాష్ట్రపతి, ఉపరాష్ట్రపతి, ప్రధానమంత్రి చనిపోయినప్పుడు దేశమంతటా జెండాని సగానికి దించాలి. మన మూడురంగుల జెండా సగిరవంగా ఎగురవేయకూడదు గడిచిన అయిదు దశాబ్దాలలో సైనిక దళాలతో సహా ఎంతో మంది తమ ప్రాణాలను అర్పించారు. మనం జాతీయ జెండాకు వందనం చేసి, గౌరవించాలి.

సాంఘిక శాస్త్రం

తొమ్మిదవ తరగతి

సంపాదకులు

శ్రీ సి.ఎన్. సుబ్రహ్మణ్యం,
ఏకలవ్య, మధ్యప్రదేశ్.

ప్రొ|| జి. ఓంకార్నాథ్, అర్ధశాస్త్ర విభాగం,
యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హైదరాబాద్, హైదరాబాద్.

ప్రొ|| ఐ. లక్ష్మి, చరిత్ర విభాగం,
ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ, హైదరాబాద్.

ప్రొ|| యం. కోదండరాం, రాజనీతి శాస్త్ర విభాగం,
పి.జి.కళాశాల, సికింద్రాబాద్, హైదరాబాద్.

ప్రొ|| కె. విజయబాబు, చరిత్ర విభాగం,
కాకతీయ యూనివర్సిటీ, వరంగల్.

డా|| కె. నారాయణ రెడ్డి,
అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, భూగోళశాస్త్రం విభాగం,
ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ, హైదరాబాద్.

డా|| ఎం.వి. శ్రీనివాసన్, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్,
డి.ఇ.యస్.యస్. హెచ్, ఎన్సిఇఆర్టి, న్యూఢిల్లీ.

శ్రీ కె. సురేష్, మంచుపుస్తకం, హైదరాబాద్.

శ్రీ అలెక్స్ ఎం. జార్జ్,
ఏకలవ్య, మధ్యప్రదేశ్.

ప్రొ|| ఎస్. పద్మజ, భూగోళశాస్త్రం విభాగం,
ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ, హైదరాబాద్.

డా|| ఐ. తిరుమలి సీనియర్ ఫెలో,
ఐ.సి.ఎస్.ఎస్.ఆర్. న్యూ ఢిల్లీ.

శ్రీ అరవింద్ సర్దాన,
ఏకలవ్య, మధ్యప్రదేశ్.

ప్రొ|| ఎ. సత్యనారాయణ, (రిటైర్డ్), చరిత్ర విభాగం,
ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ, హైదరాబాద్.

డా|| కె.కె. కైలాష్, రాజనీతిశాస్త్ర విభాగం,
హెచ్.సి.యు., హైదరాబాద్.

డా|| సి.ఎస్. బాలచంద్రన్,
కల్చరల్ జియోగ్రాఫర్, బెంగళూరు.

శ్రీ ఎ. సత్యనారాయణ రెడ్డి, సంచాలకులు,
యన్సిఇఆర్టి తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

డా|| సుకన్య బోస్, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్,
ఎన్.ఐ.పి.ఎఫ్.పి, న్యూ ఢిల్లీ.

డా|| ఎన్. చంద్రాయుడు, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్,
భూగోళశాస్త్రం విభాగం, యస్.వి. యూనివర్సిటీ, తిరుపతి.

పాఠ్యపుస్తక అభివృద్ధి, ప్రచురణ సమితి

శ్రీ ఎ. సత్యనారాయణ రెడ్డి సంచాలకులు,
యన్సిఇఆర్టి తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

శ్రీ బి. సుధాకర్ సంచాలకులు,
ప్రభుత్వ పాఠ్యపుస్తక ముద్రణాలయం, హైదరాబాద్.

డా||ఎన్. ఉపేందర్ రెడ్డి, ప్రొఫెసర్, విద్యాప్రణాళిక-పాఠ్యపుస్తక
విభాగం, యన్సిఇఆర్టి తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

తెలంగాణ ప్రభుత్వ ప్రచురణ, హైదరాబాదు

విద్యవల్ల ఎదగాలి
వినయంతో మెలగాలి

చట్టాలను గౌరవించండి
హక్కులను పొందండి

© Government of Telangana, Hyderabad.

First Published 2013

New Impressions 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020

All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission in writing of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

The copyright holder of this book is the Director of School Education, Hyderabad, Telangana.

We have used some photographs which are under creative common licence. They are acknowledged at later (page vii).

This Book has been printed on 70 G.S.M. Maplitho,
Title Page 200 G.S.M. White Art Card

Free Distribution by Government of Telangana 2020-21

Printed in India
at the Telangana Govt. Text Book Press,
Mint Compound, Hyderabad,
Telangana.

రచయితలు

డా॥ ఎన్. చంద్రాయుడు, అ.ప్రొ. భూగోళశాస్త్ర
విభాగం, ఎస్.వి. యూనివర్సిటీ, తిరుపతి

శ్రీమతి కె. సీతామహాలక్ష్మి, లెక్చరర్, ప్రభుత్వ
డిగ్రీకళాశాల, రాజమండ్రి

శ్రీ మడితాటి నరసింహారెడ్డి, జి.హెచ్.ఎం.,
జి.ప.ఉ. పాఠశాల, పెద్దజంగంపల్లి, వైఎస్ఆర్ కడప

శ్రీ కె.సుబ్రహ్మణ్యం, లెక్చరర్, డైట్, కర్నూలు

శ్రీ టి. రవీందర్, లెక్చరర్, డైట్, వరంగల్

శ్రీ కె. లక్ష్మీనారాయణ, లెక్చరర్, డైట్, అంగళూరు, కృష్ణా

శ్రీ మల్యాల పాపయ్య, లెక్చరర్, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., తెలంగాణ

డా॥ రాచర్ల గణపతి, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

జి.ప.ఉ. పాఠశాల, లాదెల్ల, వరంగల్

డా॥ బి.వి.ఎన్.స్వామి, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

ప్ర.ఉ.పాఠశాల, హుజూరాబాద్, కరీంనగర్

శ్రీ కొరివి శ్రీనివాసరావు, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

యం.పి.యు.పి.ఎస్. టెక్నాలజీ, శ్రీకాకుళం

శ్రీ కాసం కుమారస్వామి, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

జి.ప.ఉ. పాఠశాల, దోడేపల్లి, ఆదిలాబాద్

శ్రీ గడ్డమిడి రథాంగపాణి రెడ్డి, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

జి.ప.ఉ. పాఠశాల, జానంపేట, అడ్డాకుల, మహబూబ్ నగర్

శ్రీ వంగూరి గంగిరెడ్డి, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

జి.ప.ఉ.పాఠశాల, కొందుర్, మహబూబ్ నగర్.

శ్రీ అయాచితుల లక్ష్మణరావు, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

ప్ర.ఉ.పాఠశాల, ధన్ గర్వాడి, కరీంనగర్

శ్రీ ఉండేటి ఆనంద కుమార్, స్కూల్ అసిస్టెంట్,
జి.ప.ఉ. పాఠశాల, సుజాతనగర్, ఖమ్మం

శ్రీ పి.శ్రీనివాసులు, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

జి.ప.ఉ. పాఠశాల, హవేలిఘన్ పూర్, మెదక్

శ్రీ పి. జగన్ మోహన్ రెడ్డి, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

జి.ప.ఉ. పాఠశాల, పిడిచేడు, గజ్వేల్, మెదక్

శ్రీ ఎ. రవీందర్, స్కూల్ అసిస్టెంట్, ప్ర.ఉ. పాఠశాల,

ఉర్లు, వరంగల్

శ్రీ ఎ.ఎం. శ్రీనివాసరావు, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

జి.ప.ఉ. పాఠశాల, కోలాలపూడి, ప్రకాశం

శ్రీ టి. వెంకటయ్య, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

జి.ప.ఉ. పాఠశాల, ఎగువ వీధి, చిత్తూరు

శ్రీ ఎన్. సుబ్రహ్మణ్యం, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

జి.ప.ఉ. పాఠశాల, తరునవాయి, నెల్లూరు

శ్రీ టి. విష్ణుమూర్తి, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

యం.పి.యు.పి.ఎస్. మన్నెగూడ, వరంగల్

శ్రీమతి బండి మరియారాణి, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

ఎం.పి.యు.పి.ఎస్. చిలుకానగర్, రంగారెడ్డి

శ్రీ పి.వి.కృష్ణారావు, ఎల్.ఎఫ్.ఎల్. హెచ్.ఎమ్.,

ప్రా.పా., మోహల్లా నెం.16, ఇల్లందు, ఖమ్మం

శ్రీ ఎన్.సి.జగన్నాథ్, ప్ర.ఉ.పాఠశాల, కుల్బంపుర, హైదరాబాద్.

శ్రీ టి. ప్రభాకర్ రెడ్డి, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

జి.ప.ఉ.పాఠశాల (బాలర), షాబాద్, రంగారెడ్డి

శ్రీ ఎన్. రాజ్ పాల్ రెడ్డి, స్కూల్ అసిస్టెంట్,

జి.ప్ర.ప.నె. పాఠశాల (బాలర), స్టేషన్ పూర్, జుగూప.

సమన్వయం

శ్రీ మల్యాల పాపయ్య, లెక్చరర్, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., తెలంగాణ

శ్రీ ఎస్. వినాయక్, సి అండ్ టీ విభాగం, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., తెలంగాణ

శ్రీ మడితాటి నరసింహారెడ్డి, జి.హెచ్.ఎం., జి.ప.ఉ. పాఠశాల, పెద్దజంగంపల్లి, వైఎస్ఆర్ కడప

శ్రీ కె. లక్ష్మీనారాయణ, లెక్చరర్, డైట్, అంగళూరు, కృష్ణా

డా॥ రాచర్ల గణపతి, స్కూల్ అసిస్టెంట్, జి.ప.ఉ. పాఠశాల, లాదెల్ల, వరంగల్

శ్రీ అయాచితుల లక్ష్మణరావు, స్కూల్ అసిస్టెంట్, ప్ర.ఉ.పాఠశాల, ధన్ గర్వాడి, కరీంనగర్

శ్రీ కాసం కుమారస్వామి, స్కూల్ అసిస్టెంట్, జి.ప.ఉ. పాఠశాల, దోడేపల్లి, ఆదిలాబాద్

శ్రీ ఉండేటి ఆనంద కుమార్, స్కూల్ అసిస్టెంట్, జి.ప.ఉ. పాఠశాల, సుజాతనగర్, ఖమ్మం

శ్రీ పి. జగన్ మోహన్ రెడ్డి, స్కూల్ అసిస్టెంట్, జి.ప.ఉ. పాఠశాల, పిడిచేడు, గజ్వేల్, మెదక్

చిత్రకారులు

శ్రీ కూరెళ్ళ శ్రీనివాస్, జి.హెచ్.ఎం.,

జి.ప.ఉ. పాఠశాల, కురిమేడు, నల్లగొండ

శ్రీ బి. కిషోర్ కుమార్, యు.పి.ఎస్. ఊట్కూర్, నల్లగొండ

శ్రీ పి. ఆంజనేయులు, జియోమ్యాపర్,

సెన్-డిసియన్, హైదరాబాద్

లేఅవుట్ డిజైనింగ్

శ్రీ కుర్రా సురేష్ బాబు, బి.టెక్,

మన మీడియా (గ్రాఫిక్స్), హైదరాబాదు.

శ్రీ దార కన్నయ్య, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి.,

తెలంగాణ, హైదరాబాదు

శ్రీమతి పావని, గ్రాఫిక్ డిజైనర్, హైదరాబాదు.

విద్యార్థులకు ఉత్తరం

ప్రియమైన యువ మిత్రులారా,

ఉన్నత పాఠశాలలోకి ప్రవేశించిన మీకు అభినందనలు! తొమ్మిదవ తరగతి చదవగలగటం మీ అదృష్టం. దేశంలో చాలామంది పిల్లలు మీ అంత అదృష్టవంతులు కారు. ఒకటవ తరగతిలో చేరిన పిల్లల్లో దాదాపు 50 శాతం మంది ఎనిమిదవ తరగతితో చదువు మానేస్తున్నారు. వీళ్లు సొంత ఇళ్లలో, పొలాల్లో పని చేస్తారు, లేదా ఇతరుల కోసం పనిచేసి ఇంటికోసం కొంత సంపాదిస్తారు. ఇది వాళ్లకీ, మనకీ కూడా పెద్ద నష్టం. సామాజిక సమస్యల గురించి మనం చర్చించేటప్పుడు మనకి వాళ్ల అనుభవాలు, అభిప్రాయాలు తెలియవు. కాబట్టి వాళ్ల తరపున ఆలోచించే, సామాజిక సమస్యల పట్ల వాళ్ల దృక్పథాన్ని తెలుసుకునే అదనపు బాధ్యత మీ మీద ఉంది.

ఆధునిక జీవితంలోని అనేక అంశాల మాదిరి పాఠశాల విద్యకూడా ఎన్నో కొత్త అవకాశాల ప్రపంచాన్ని మనందరి ముందు ఉంచుతుంది. అయితే దీనివల్ల కొంతమంది మాత్రమే ప్రయోజనం పొందగలుగుతున్నారు. కాబట్టి ఇంత సంపద, ధనం మధ్య ఇంతటి పేదరికం, ఆకలి కూడా చూస్తున్నాం. ఉన్నత విద్య అందుకోబోతున్న మీరు యువతగా ఇలా ఎందుకు ఉందో ప్రశ్నించాలి, ఆధునిక జీవిత ప్రయోజనం అందరికీ సమానంగా అందాలంటే ఏం చేయాలో తెలుసుకోవాలి.

ఇటువంటి కొన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానాలు అన్వేషించటానికి ఈ పుస్తకం ప్రయత్నిస్తుంది. ఇటీవల కాలంలో సంపద, హక్కులలో వేగంగా అభివృద్ధి చెందిన మానవ సమాజాలు అసమానతలు, దోపిడి విధానాలకు ఎలా మారాయో ఆలోచింప చేస్తుంది.

ఈ పుస్తకం రెండు భాగాలలో ఉంది. మొదటి భాగంలో భౌగోళిక శాస్త్రం, అర్థ శాస్త్రం ఉన్నాయి, రెండవ భాగంలో చరిత్ర, సామాజిక-రాజకీయ జీవితం ఉన్నాయి. తొమ్మిదవ తరగతి నుంచి ఈ విషయాలను మీరు ఒక క్రమపద్ధతిలో అధ్యయనం చేస్తారు. అయితే ఇంటర్నెట్‌లో ఈ అంశాలలో ముఖ్యమైన వాటి గురించి, వీటిని అధ్యయనం చేసే పద్ధతి గురించి తెలుసుకుంటారు.

ఈ పుస్తకంలోని అధ్యాయాలు ముఖ్యమైన కొన్ని సామాజిక అంశాలను విశ్లేషిస్తాయి: వాటి గురించి కొంత సమాచారం, నిర్ధారణలను ఇస్తాయి. అయితే ఏ అధ్యాయమూ మీకు సమస్త సమాచారం, అన్ని కోణాలను ఇవ్వలేదని గుర్తుంచుకోండి. అన్వేషణదారిలో మీరు ప్రయాణం మొదలుపెట్టటానికి ఇవి సహాయపడతాయి. మీరు మీ సొంతంగా ఆలోచించాలి, ఈ విషయాల గురించి గ్రంథాలయంలో మరిన్ని పుస్తకాలు చదవాలి, అంతర్జాల ద్వారా మరింత వివరాలు పొందాలి, వాటిని చర్చించాలి, మీ సొంత అభిప్రాయం ఏర్పరచుకోవాలి. ఈ పుస్తకంలోని సమాచారం, నిర్ధారణలను కంఠస్థం చేయటం వల్ల మీకు ఏమీ రాదు. దీనికి బదులు వీటి గురించి ఆలోచించటం మొదలుపెట్టండి, వాటి గురించి మరింత సమాచారం తెలుసుకోవటం మొదలుపెట్టండి.

సామాజిక సమస్య గురించి మీరు సమాచారం సేకరించటానికి ప్రయత్నించినపుడు మీరు అనేక రకాల సమాచార వెల్లువలో మునిగి పోతారు. అది ఉపయోగకరమో, కాదో, సరైనదో, కాదో ఎలా తెలుస్తుంది? వాస్తవ సమాచారం ఏదో, వాస్తవం కానిది ఏదో తెలుసుకోవటం ఎలా? ఇంకా చదవదలుచుకున్నవారి ముందు ఉండే అతి పెద్ద సవాలు ఇదే. ముందుగా ఆ సమాచారం ఎక్కడి నుంచి వస్తోందో చూడాలి, అది ఆధారపడదగినదేనా, అది ఎవరి దృక్పథాన్ని తెలియజేస్తోంది, ఎటువంటి పక్షపాతాలు వ్యక్తపరుస్తోందో చూడాలి. అప్పుడు అది మనకు ఉపయోగపడుతుందో లేదో తేల్చుకోగలం.

ఇతరులు ఏం చేశారో ఏం ఆలోచించారో మాత్రమే పుస్తకాలు చెబుతాయి. చివరికి మీ నిర్ణయానికి మీరే రావాలి, మీరు చదవబోతున్న సామాజిక సమస్యల పట్ల ఒక అవగాహన ఏర్పరచుకోవాలి, దానికి మీరు ఏం చేయబోతున్నారో తేల్చుకోవాలి. ఈ సమాజాన్ని అర్థంచేసుకునే బాధ్యతతోపాటు దానిని మార్చే బాధ్యత కూడా మీ మీదే ఉంది. ఇందులో మీకు ఈ పుస్తకం ఉపయోగపడుతుందని ఆశిస్తున్నాం.

- సంపాదకులు

ఈ పుస్తకం గురించి.....

మీ చుట్టూ ఉన్న సమాజాన్ని అధ్యయనం చేసే ప్రక్రియలో భాగంగా, సాంఘిక శాస్త్ర విద్యా ప్రణాళికలో భాగంగా ఈ పుస్తకం రూపొందింది. ఇది ఆ విద్యా ప్రణాళికలో ఒక చిన్న భాగం మాత్రమే. సాంఘిక శాస్త్ర విద్యా ప్రణాళిక మీకు తెలిసిన అంశాలను తరగతి గదిలో నలుగురితో పంచుకోవడానికి, విశ్లేషించుకోవడానికి దోహదపడుతుంది. సమాజంలోని వివిధ అంశాలను అలా ఎందుకు ఉన్నాయని ప్రశ్నించడానికి, సమస్యలు ఇలా ఎందుకున్నాయి అని ఆలోచించడానికి సాంఘికశాస్త్రం ఉపయోగపడుతుంది. మీరు మీ స్నేహితులు తరగతి గది నుండి బాహ్య ప్రపంచంలోని బజారు, పంచాయితీ, మున్సిపాలిటీ, పల్లె సీమలోని పొలాలు, దేవాలయాలు, మసీదులు, వస్తు ప్రదర్శనశాలలు (మ్యూజియం), ఇంకా ఎన్నో అంశాలను తెలుసుకోవడానికి పురి కొల్చుతుంది. రైతులు, దుకాణదారులు, ఉద్యోగులు, దైవ కార్య నిర్వాహకులు మొదలైన వారందరితో కలిసి చర్చించే అవకాశాన్ని ఈ పుస్తకం కల్పిస్తుంది.

ఈ పుస్తకం మీముందు ఎన్నో సమస్యలను ఉంచి వాటిని అధ్యయనం చేసి అర్థం చేసుకునే అవకాశాన్ని ఇస్తుంది. ఈ పుస్తకంలో అన్ని ప్రశ్నలకు జవాబులు ఉండవు. మీరు ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు కనుగొనాలి. నిజానికి ఇది సంపూర్ణమైన గ్రంథం కాదు. మీ స్నేహితులు, ఉపాధ్యాయుల అనుభవాలు, సందేహాలను విడమర్చి చర్చించి జోడించినప్పుడు పరిపూర్ణత్వం కలుగుతుంది. పుస్తకంలోని చాలా అంశాలతో మీరు విభేదించవచ్చు, సంకోచం లేకుండా కారణాలను తెలపవచ్చు, చివరగా స్వయంగా పరిష్కారాన్ని పొందవచ్చు. అలా పొందిన సమాధానాన్ని తరచి చూడాలనిపిస్తే ప్రశ్నలన్నింటిని జాగ్రత్తగా ఒక పట్టికగా తయారు చేసి స్నేహితుల, ఉపాధ్యాయుల, పెద్దవాళ్ళ సహాయాన్ని అర్థించి స్థిరమైన నిర్ణయాన్ని తీసుకొనండి.

భూమి గురించి, దాని సహజ మండలాల గురించి అవగాహన చేసుకోవడానికి; సేవా కార్యకలాపాలతోపాటు వ్యవసాయిక, పారిశ్రామిక అభివృద్ధి గురించి తెలుసుకోవడానికి ఈ పుస్తకం దోహదపడుతుంది. ద్రవ్య వ్యవస్థలు, రుణం వంటి వాటి పాత్ర గురించి, ప్రభుత్వం ఏవిధంగా బడ్జెట్‌ను రూపొందిస్తుంది, పన్నులు ఏవిధంగా విధిస్తుంది వంటి వాటి ప్రభావం మానవ జీవితంపై ఎలా ఉంటుందనే అంశాలను అర్థం చేసుకోవడానికి ఈ పుస్తకం అవకాశం కల్పిస్తుంది.

పై అంశాలతో పాటు శతాబ్దాల క్రితం ఏం జరిగింది, యూరప్‌లో ఎలాంటి సాంస్కృతిక మార్పులు చోటు చేసుకున్నాయి; వివిధ విప్లవాలు, పారిశ్రామికీకరణ వల్ల సమాజంలో ఏయే మార్పులు వచ్చాయో, వివిధ ఖండాలలో వలసవాదం చూపిన ప్రభావం వంటి అంశాలను కూడా అవగాహన చేసుకుంటారు. ప్రజాస్వామ్యం, దాని విస్తరణ, మానవ హక్కులు, ప్రత్యేకంగా పిల్లల, మహిళా రక్షణ చట్టాలు - ప్రధానంగా అవి మన వర్తమాన జీవితాలను ఎలా ప్రభావితం చేస్తున్నాయనే విషయాలను కూడా అర్థం చేసుకుంటారు.

ఈ పుస్తకంలోని పాఠాలను త్వరితంగా పూర్తి చేయడం కంటే ఇచ్చిన ప్రశ్నలు, కృత్యాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడం అవసరం. ఈ పాఠ్య పుస్తకాన్ని చదువుతున్నప్పుడు మీకు ఎన్నో ప్రశ్నలు, కృత్యాలు ఎదురవుతుంటాయి. ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానాలకోసం ప్రయత్నించాలి. ఇచ్చిన కృత్యాలను, ప్రాజెక్టులను చేసిన తరువాతనే తదుపరి పాఠ్యాంశంలోకి వెళ్ళాలి.

చాలా పాఠాలలో ప్రాజెక్టు పనులు ఉన్నాయి. వాటిని నిర్వహించడానికి కొన్ని రోజులు పడుతుంది. ఇవి సాంఘిక శాస్త్రంలో విషయ సేకరణకు, విశ్లేషణకు, ప్రదర్శనకు కావలసిన నైపుణ్యాలను పెంపొందిస్తాయి. పాఠంలో ఉన్న దానిని బట్టిపట్టడం కాకుండా వాటిని గురించి ఆలోచించి స్వీయ అభిప్రాయాన్ని ఏర్పరుచుకోవాలి.

ప్రాయోగిక పాఠ్యపుస్తకం - ఈ పాఠ్యపుస్తకంలోని భావనలను స్పష్టంగా, నిర్దిష్టంగా, ప్రభావవంతంగా అర్థం చేసుకోవడానికి దోహదపడడానికి వీలుగా ఈ పుస్తకాన్ని **QR (Quick Response)** కోడ్‌లతో చేర్చి బలోపేతం చేయడం జరిగింది. **QR** కోడ్‌లో చేర్చబడిన అంశాలను స్మార్ట్ ఫోన్‌లో చూడవచ్చు లేదా **LCD** ప్రాజెక్టర్ / కె-యాన్ ప్రాజెక్టర్ ద్వారా తెరపై ప్రదర్శించవచ్చు. **QR** కోడ్‌లలో ఉన్న సమాచారం చాలా వరకు వీడియోలు, యానిమేషన్స్ మరియు సైడ్‌ల రూపంలో ఉంటుంది. అంతేకాకుండా ఈ సమాచారం, పుస్తకంలో ఉన్న సమాచారానికి అదనమైనది.

ఈ అదనపు సమాచారం ద్వారా విద్యార్థులు భావనలను స్పష్టంగా అర్థం చేసుకోవడానికి మరియు ఉపాధ్యాయులు తాము నిర్వహించే బోధనా కృత్యాలు అర్థవంతంగా జరగడానికి తోడ్పడతాయి.

ప్రతి అధ్యాయం చివరన ఒక అదనపు **QR** కోడ్‌లో ప్రశ్నలు ఇవ్వబడినాయి. ఇవి, విద్యార్థుల అభ్యసన ఫలితాలను ఏమేరకు సాధించారో మదింపుచేయడానికి తోడ్పడతాయి.

విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు **QR** కోడ్‌లలో ఇవ్వబడిన సమాచారాన్ని విరివిగా ఉపయోగించి తరగతిగదిలోని ప్రక్రియలను మరింత ఆనందదాయకంగా, విద్యావంతమైనవిగాను మలచుకుంటారని ఆశిస్తున్నాము.

ఇట్లు

సంచాలకులు,

రాష్ట్ర విద్యా పరిశోధన శిక్షణా సంస్థ, తెలంగాణ, హైదరాబాద్

ఈ పుస్తకాన్ని ఉపయోగించటంలో ఉపాధ్యాయులకు, విద్యార్థులకు సూచనలు

- ఈ పుస్తకం జాతీయ, రాష్ట్ర పాఠ్య ప్రణాళికా చట్రానికి అనుగుణంగా ఉంది, పదో తరగతి తరవాతే విషయవారీ విభజన చేయాలని ఇవి చెబుతున్నాయి. భౌగోళికశాస్త్రం, చరిత్ర, పౌరశాస్త్రం, అర్థశాస్త్రం అని వివిధ విభాగాల కింద ఇంతవరకు బోధిస్తూ వచ్చారు. అయితే, వీటిల్లో చర్చించే అంశాలు ఒకదానితో ఒకటి మిళితమై ఉండేవి.
- ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థులు పాఠ్యపుస్తకాన్ని తరగతికి తెచ్చి దాని ఆధారంగా నేర్చుకునేలా దీనిని తీర్చిదిద్దాం. పాఠ్యపుస్తకాన్ని తరగతి గదిలో చదివి, చర్చించటం చాలా ముఖ్యం.
- **పాఠాలలో భాష:** పిల్లలకు తేలికగా అర్థమయ్యేలా పాఠాలు రాసే ప్రయత్నం చేశాం. అయితే వివరణ, సృష్టిత ఇవ్వాలని కొన్ని పదాలు ఉన్నాయి. చర్చిస్తున్న భావనకు సంబంధించి ఉదాహరణలు ఇవ్వటానికి ప్రయత్నించాం. ప్రతి అధ్యాయంలో కొన్ని కీలక భావనలు ఉన్నాయి. వీటిని సాధారణంగా ఉపశీర్షికలుగా ఇచ్చాం. ఒక కాలాంశములో దాదాపు 2-3 ఉపశీర్షికలు బోధించటానికి వీలవుతుంది.
- ఈ పాఠ్యపుస్తకంలో భిన్న రచనాశైలులు ఉపయోగించాం. పాఠం 9లో మాదిరి కొన్నిసార్లు వాసు, అరుణ్, శివకామిని వంటి కల్పిత కథనాలు ఉంటాయి. ఇవి కల్పితాలే అయినప్పటికీ ఆ భావనను వివరించటానికి వివిధ వాస్తవాల ఆధారంగానే రాశాం. పాఠం 7లో పారిశ్రామిక కార్యకలాపాలు-కాలుష్యము వాటి ప్రభావం మాదిరి కొన్ని కేస్ స్టడీలు ఉన్నాయి. 9వ పాఠం (ద్రవ్య సంస్థలు-రుణం) వివరించడంలో సమాచారం పట్టికలు, గ్రాఫ్ల రూపంలో పొందుపరిచి ఉంది. ఈ విధంగా భిన్న శైలుల ద్వారా భావనలను వివరించాం.
- **పాఠం మధ్య, పాఠం చివరి ప్రశ్నలను ఉపయోగించటం:** పాఠం మధ్యలో ప్రశ్నలు ఉండటం మీరు గమనించి ఉంటారు. ఈ ప్రశ్నలను వదిలిపెట్టవద్దు. బోధన - అభ్యసన ప్రక్రియలో ఇవి అంతర్భాగం. ఇవి భిన్నమైన ప్రశ్నలు. మీరు చదివిన అంశాలను క్రోడీకరించటానికి, అంచనా వేయటానికి కొన్ని ప్రశ్నలు ఉపయోగపడతాయి లేదా అంతకు ముందు ఉపశీర్షికలో చదివిన దానికి సంబంధించి మరికొంత సమాచారం సేకరించటానికి మరికొన్ని ప్రశ్నలు ఉపయోగపడతాయి. ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు మీరు చెప్పవద్దు. తమంతట తాము సమాధానాలు కనుక్కోవటానికి విద్యార్థులకు అవకాశం ఇవ్వండి. ఈ ప్రశ్నలను అర్థం చేసుకోవటానికి, సమాధానాల గురించి ఒకరితో ఒకరు చర్చించుకోవటానికి విద్యార్థులను అనుమతించండి.
- **ఈ పుస్తకంలో వివిధ రకాల ప్రశ్నలు ఉన్నాయి:**
 - 1) విద్యార్థులను తమ అనుభవాలను రాయమనటం.
 - 2) పాఠంలో ఇచ్చిన ఉదాహరణలతో తమ అనుభవాలను పోల్చమనటం.
 - 3) పాఠ్యపుస్తకంలో ఇచ్చిన రెండు-మూడు పరిస్థితులను పోల్చమనటం.
 - 4) ఒక కేస్ స్టడీ లేదా పరిస్థితిపై తమ అభిప్రాయం తెలియచేయమనే ప్రశ్నలు (విద్యార్థుల అభిప్రాయాలు అడిగినప్పుడు అవి అందరివీ ఒకే రకంగా ఉండాలని లేదు, అందరినీ తమతమ అభిప్రాయాలను వ్యక్తపరచనివ్వండి.
 - 5) పాఠంలో వివరించిన పరిస్థితిని మూల్యాంకనం చేసే ప్రశ్నలు.
- తరగతి గదిలో ఈ ప్రశ్నలను ఉపాధ్యాయులు భిన్న రీతులలో ఉపయోగించుకోవచ్చు. కొన్ని ప్రశ్నల సమాధానాలు నోటు పుస్తకంలో రాయించవచ్చు. కొన్నింటిని చిన్న బృందంలో చర్చించవచ్చు. కొన్నింటిని వ్యక్తిగత కృత్యాలుగా మలచవచ్చు. అన్ని సందర్భాలలోనూ విద్యార్థులను తమ సొంత మాటలలో రాసేలా ప్రోత్సహించండి. అందరు విద్యార్థులు మూసపోతలాగా ఒకే సమాధానం రాసేలా సూచనలు ఇవ్వవద్దు.
- ప్రతి పాఠంలో చుట్టూ గీతలతో కొంత సమాచారం ఉంది. పాఠంలో చర్చించిన భావనలకు అదనపు సమాచారాన్ని ఇవి తరచు ఇస్తాయి. వీటిని తరగతిలో చర్చించటం చాలా ముఖ్యం వాటి చుట్టూ కృత్యాలను కూడా రూపొందించండి.
- **పాఠ్యపుస్తకంలో ఉపయోగించిన చిత్రాలు:** సంప్రదాయ పాఠ్యపుస్తకాలలో చిత్రాలు పుస్తకాన్ని అందంగా తీర్చిదిద్దటానికి ఉపయోగపడతాయి. అయితే పాఠానికి ఉన్నంత ప్రాముఖ్యత ఈ పుస్తకంలోని చిత్రాలకు కూడా ఉంది. కథనానికి

చిత్ర రూపం ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వ బడ్జెట్-పన్నుల విధానం పాఠంలో మాదిరి కొన్ని చిత్రాలు ఉండవచ్చు. వివిధ రాజకీయ ఉద్యమాలలోని నేతల చిత్రాలు ఇచ్చి ఉండవచ్చు. మిగిలిన అన్ని సందర్భాలలో పాఠం ఎంత ముఖ్యమో, చిత్రాలు కూడా అంతే ముఖ్యం. ఇవి భావనలను వివరించటానికి ఉపయోగపడతాయి, లేదా పాఠ్యాంశంలోని భావానికి చిత్రరూపం ఇస్తాయి. అనేక రకాల చిత్రాలను ఉపయోగించటానికి ప్రయత్నించాం: ఫోటోలు, రేఖా చిత్రాలు, వ్యంగ్య చిత్రాలు, గోడ పత్రికలు మొదలైనవి. ఇవి వివిధ చారిత్రక కాలాలకు సంబంధించినవి. భాషలోని శైలి, వైవిధ్యత మాదిరిగానే చిత్రాలలో సైతం వైవిధ్యత ఉంది.

- **పటాలు, పట్టికలు, రేఖా చిత్ర పటాలు:** ఈ పుస్తకంలోని పటాలు మనకు భౌగోళిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, చారిత్రక అంశాలను తెలియజేస్తాయి. విషయాన్ని ఆసక్తిగాలిపే రీతిలో తెలియజేయటానికి వీటిని ఉపయోగించాం. పట్టికలు, రేఖా చిత్ర పటాలు కూడా మీకు కనపడతాయి. పట్టికలను, రేఖా చిత్ర పటాలను చదవటం సామాజిక శాస్త్రాలలో తప్పనిసరి. భావనలను వివరించటంలో ఇవి తరచు మరింత స్పష్టతను ఇస్తాయి.
- **ప్రాజెక్టు పనులు:** పుస్తకంలో వివిధ ప్రాజెక్టులను సూచించాం. అన్ని ప్రాజెక్టులను చేపట్టటం సాధ్యం కాకపోవచ్చు. పాఠ్యపుస్తకం చదవటం ద్వారా అంశాల అన్ని భావనలను బోధించలేం. ప్రాజెక్టుల ద్వారా విద్యార్థులకు సమాజంలోని వ్యక్తులతో వ్యవహరించటం తెలుస్తుంది, కొత్త సమాచారం సేకరించి తమదైన పద్ధతిలో అమర్చి ప్రదర్శిస్తారు. ముఖాముఖికి ప్రశ్నలు తయారుచేయటం, బ్యాంకు సందర్శనకు ఏర్పాట్లు చేయటం, తాము సేకరించిన సమాచారాన్ని చిత్రాలు, పట్టికలు లేదా రేఖాచిత్ర పటాలతో గణాంకాలు ఉపయోగించి అందరికీ తెలియజేయటానికి సిద్ధం కావటం వంటివి సామాజిక శాస్త్రాల నైపుణ్యాలలో ముఖ్యమైనవి. ఇవి బృందాలలో పని చేయటానికి, ఒకరి వివరాలు, అభిప్రాయాలు మరొకరితో పంచుకోవటానికి ఇవి ప్రోత్సహిస్తాయి.
- సమాచార నైపుణ్యాలలో పట్టికలు, గ్రాఫ్‌లు, పటనైపుణ్యాలలో పటం చదవడం, పటం గుర్తించడం వంటివి కూడా పాఠ్యాంశాలకు అనుగుణంగా పుస్తకంలో లేనివి కూడా అభ్యాసం/మూల్యాంకనంలో ఇవ్వవచ్చు.
- చర్చించడం, ముఖాముఖి నిర్వహించడం, డిబేట్స్, ప్రాజెక్టులు వంటివి పాఠాల మధ్యలో, మీ అభ్యసనాన్ని మెరుగుపరచుకోండి తర్వాత ఇవ్వబడినవి. ఇవి పిల్లల్లో సామాజిక స్పృహను, సున్నితత్వాన్ని పెంపొందించి సమస్యల పట్ల సానుకూల వైఖరిని అలవర్చుటకు ఉద్దేశించబడినవి. కావున తప్పక నిర్వహించాలి.

కృతజ్ఞతలు

తెలంగాణ మానవ హక్కుల విద్యా రాష్ట్ర సంచాలకులు శ్రీ కె. జోషి గారికి, భోపాల్‌లో వైద్యవృత్తిలో ఉన్న డా॥ ఎ. రమణి గారికి, శ్రీ వెలీన మురారి బెంగళూరు గారికి, శ్రీమతి కె. భాగ్యలక్ష్మి మంచెపల్లికం హైదరాబాద్ గారికి, ప్రొఫెసర్ కె.కె. కైలాష్, ఫంజాబ్ యూనివర్సిటీ చండీఘర్ గారికి, తెలంగాణ ప్రభుత్వ పురావస్తు, ప్రదర్శనశాలల శాఖలో స్థపతి ఆచార్య ఈమని శివనాగిరెడ్డి గారికి, తెలంగాణ రాష్ట్ర కేంద్ర గ్రంథాలయ సంచాలకులు, పరిశోధనా విభాగ సిబ్బందితోపాటు మేము నిర్వహించిన కార్యశాలల్లో ప్రత్యక్షంగాను, పరోక్షంగాను పాల్గొని ఈ పాఠ్యపుస్తకంలోని పాఠాలను మెరుగుపరచటంలో దోహదపడిన వారందరికీ కృతజ్ఞతలు. ఈ పుస్తకంలో ఉపయోగించిన కొన్ని చిత్రాలు ఫ్లికర్, వికీమీడియా, ఇతర అంతర్జాల వనరుల నుండి సృజనాత్మక ఉమ్మడి లైసెన్సుకు లోబడి తీసుకున్నాం.

అనేక మంది పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు, విద్యావేత్తలు మరియు ఇతరులు తమ సలహాలు, సూచనల ద్వారా పాఠ్యపుస్తకాలను సవరించుటలో దోహదపడినందులకు వారికి కృతజ్ఞతలు తెలుపుచున్నాము. పాఠ్యపుస్తకాలను పూర్తి స్థాయిలో సమీక్షించి మెరుగుపరచుటలో సహకరించిన Indian History Awareness & Research (IHAR) ఫోస్టర్స్, టెక్నాస్, ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాల వారికి ప్రత్యేకంగా కృతజ్ఞతలు తెలుపుచున్నాము.

విద్యా ప్రమాణాలు (AS)

పాఠంలోని అంశాలు విద్యార్థులకు అర్థమయ్యేందుకు తగినంత సమయం వెచ్చించాలి. మధ్యమధ్యలో ఉన్న ప్రశ్నలు ఇందుకు ఉపయోగపడతాయి. ఇవి భిన్నమైన ప్రశ్నలు: హేతువు, కారణ-కార్యం, సమర్థన, మేథోపటం/ భావనల పటం, పరిశీలన, విశ్లేషణ, ఆలోచన, ఊహ, సమాలోచన, వ్యాఖ్యానం వంటి వాటికి సంబంధించినవి. ముఖ్యమైన భావనలను ప్రతి అధ్యాయంలోనూ ఉదాహరణలతో చర్చించారు, కీలక పదాలుగా కూడా ఇచ్చారు.

1) విషయావగాహన (AS1): విచారణ, చర్చ, సమాలోచనలు, కేస్ స్టడీల ద్వారా ఉదాహరణలు, వ్యాఖ్యానం, పరిశీలనవంటి వాటి ద్వారా మౌలిక భావనల అధ్యయనాన్ని ప్రోత్సహించటం.

2) పాఠ్యాంశాన్ని (ఇచ్చిన) చదివి, అర్థం చేసుకొని వ్యాఖ్యానించటం (AS2): అప్పుడప్పుడూ నేరుగా భావనలను తెలియచేయని రైతుల, కార్మికుల కేస్ స్టడీలు, కొన్ని చిత్రాలు ఉంటాయి. వీటిని అర్థం చేసుకోవటానికి, చిత్రాలను వ్యాఖ్యానించటానికి విద్యార్థులకు తగినంత సమయం ఇవ్వాలి.

3) సమాచార నైపుణ్యాలు (AS3): సామాజిక శాస్త్రాల విధానాలన్నింటినీ కేవలం పాఠ్యపుస్తకాలు చర్చించలేవు. ఉదాహరణకు పట్టణ ప్రాంతంలో ఉన్న పిల్లలు తమ ఎన్నికైన ప్రజా ప్రతినిధుల గురించి, పల్లెప్రాంతాలలో ఉండే పిల్లలు తమ ప్రాంతంలోని చెరువు/ సాగునీటి సౌకర్యాల గురించి సమాచారం సేకరించవచ్చు. ఈ సమాచారమూ, పాఠ్యపుస్తకాలలో ఇచ్చినదీ ఒకటిగా ఉండకపోవచ్చు దీనిని వివరించాల్సి ఉంటుంది. ప్రాజెక్టుల ద్వారా విద్యార్థులు సేకరించిన సమాచారాన్ని తెలియ చెప్పటం కూడా ముఖ్యమైన సామర్థ్యం అవుతుంది. ఉదాహరణకు చెరువుకు సంబంధించి సమాచారం సేకరిస్తే లిఖిత నివేదికతోపాటు చిత్రం లేదా పటం జోడించవచ్చు. సేకరించిన సమాచారాన్నే చిత్రాలు, గోడ పత్రికల రూపంలో ప్రదర్శించవచ్చు. సమాచార సేకరణ, క్రోడీకరణ, విశ్లేషణ వంటివి కూడా సమాచార నైపుణ్యాలు అవుతాయి.

4) సమకాలీన (సామాజిక/ సాంఘిక) అంశాలపై ప్రతిస్పందన - ప్రశ్నించటం (AS4): తమ జీవన ప్రమాణాలను వివిధ ప్రాంతాల, వివిధ కాలాల ప్రజల జీవన ప్రమాణాలతో పోల్చేలా విద్యార్థులను ప్రోత్సహించాలి. ఈ పోలికల సందర్భంలో తలెత్తే ప్రశ్నలకు ఒకే సమాధానం ఉండకపోవచ్చు.

5) పటనైపుణ్యాలు (AS5): ఈ పాఠ్యపుస్తకంలో వివిధ రకాల పటాలు, చిత్రాలు ఉన్నాయి. ప్రదేశాలకు సంబంధించి పటాలు నైరూప్య చిత్రణలు అని అర్థం చేసుకుని దానికి సంబంధించి నైపుణ్యాన్ని పెంపొందించుకోవాలి. దీంట్లో వివిధ దశలు ఉన్నాయి. గత తరగతుల్లో ఎత్తు, దూరాలను పటంలో ఎలా చూపించాలో తెలుసుకున్నాం. సమతల ఎత్తుల గురించి ఈ తరగతిలో తెలుసుకుంటాం. పాఠ్యపుస్తకంలో వివిధ చిత్రాలు, ఫోటోలు, గోడ పత్రికలు ఉన్నాయి. ఇవి కేవలం అందం కోసం పొందుపరచినవి కావు, పాఠానికి సంబంధించినవి. చిత్రాలకు సంబంధించి కూడా కొన్ని కృత్యాలు ఉన్నాయి.

6) ప్రశంస - సున్నితత్వం (AS6): భాష, సంస్కృతి, కులం, మతం, స్త్రీ-పురుషుల విషయాలలో మన దేశంలో ఎంతో వైవిధ్యత ఉంది. సామాజిక శాస్త్రం ఈ వైవిధ్యతలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటుంది, వీటి పట్ల సున్నితత్వం ప్రదర్శించేలా విద్యార్థులను ప్రోత్సహిస్తుంది.

విషయసూచిక

క్ర.సంఖ్య	పాఠం పేరు	పేజీ నెం.	నెల
భాగం I : భూమి-సహజ ఆవరణములు & అర్థశాస్త్రం			
1.	భూమి - మనం	1-13	జూన్
2.	భూమి - సహజ ఆవరణములు-శిలావరణం	14-26	జూలై
3.	జలావరణం	27-35	జూలై
4.	వాతావరణం	36-50	ఆగస్టు
5.	జీవావరణం	51-58	సెప్టెంబరు
6.	భారతదేశంలో వ్యవసాయం	59-74	సెప్టెంబరు
7.	భారతదేశంలో పరిశ్రమలు	75-95	నవంబరు
8.	భారతదేశంలో సేవా కార్యకలాపాలు	96-104	డిసెంబరు
9.	ద్రవ్యవృద్ధి - రుణం	105-117	డిసెంబరు
10.	ధరలు - జీవనవ్యయం	118-129	ఫిబ్రవరి
11.	ప్రభుత్వ బడ్జెట్ - పన్నులు	130-145	ఫిబ్రవరి
భాగం II : మధ్యయుగం నుండి ఆధునిక కాలం వరకు ప్రపంచం			
12.	17, 18, 19వ శతాబ్దాలలో ప్రజాస్వామిక, జాతీయవాద విప్లవాలు	146-166	జూలై
13.	పారిశ్రామికీకరణ, సామాజిక మార్పు	167-180	ఆగస్టు
14.	సామాజిక నిరసనోద్యమాలు	181-188	ఆగస్టు
15.	లాటిన్ అమెరికా, ఆసియా, ఆఫ్రికాలలో వలసవాదం	189-203	సెప్టెంబరు
16.	భారతదేశంపై వలసవాద ప్రభావం	204-217	అక్టోబరు
17.	విస్తరిస్తున్న ప్రజాస్వామ్యం	218-228	నవంబరు
18.	ప్రజాస్వామ్యం - రూపుదిద్దుకుంటున్న భావన	229-239	నవంబరు
19.	మానవహక్కులు, ప్రాథమిక హక్కులు	240-252	డిసెంబరు
20.	మహిళా రక్షణ చట్టాలు	253-261	జనవరి
21.	విపత్తుల నిర్వహణ	262-270	జనవరి
22.	రోడ్డు భద్రతా విద్య	271-277	ఫిబ్రవరి
	పునశ్చరణ-వార్షిక పరీక్షలు		మార్చి

జాతీయ గీతం

- రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్

జనగణమన అధినాయక జయహే!
భారత భాగ్యవిధాతా!
పంజాబ, సింధ్, గుజరాత, మరాఠా,
ద్రావిడ, ఉత్తర, వంగ!
వింధ్య, హిమాచల, యమునా, గంగ!
ఉచ్చల జలధి తరంగా!
తవ శుభనామే జాగే!
తవ శుభ ఆశిష మాగే
గాహే తవ జయగాథా!
జనగణ మంగళదాయక జయహే!
భారత భాగ్య విధాతా!
జయహే! జయహే! జయహే!
జయ జయ జయ జయహే!!

ప్రతిజ్ఞ

- పైడిమర్రి వెంకట సుబ్బారావు

భారతదేశం నా మాతృభూమి. భారతీయులందరూ నా సహోదరులు. నేను నా దేశాన్ని ప్రేమిస్తున్నాను. సుసంపన్నమైన, బహువిధమైన నా దేశ వారసత్వ సంపద నాకు గర్వకారణం. దీనికి అర్హత పొందడానికి సర్వదా నేను కృషి చేస్తాను.
నా తల్లిదండ్రుల్ని, ఉపాధ్యాయుల్ని, పెద్దలందరినీ గౌరవిస్తాను.
ప్రతివారితోను మర్యాదగా నడుచుకొంటాను. జంతువులపట్ల దయతో ఉంటాను.
నా దేశంపట్ల, నా ప్రజలపట్ల సేవానిరతితో ఉంటానని ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.
వారి శ్రేయోభివృద్ధిలే నా ఆనందానికి మూలం.